SERAPHIM, Ernst, eelmise vend, baltisaksa ajakirjanik ja ajaloolane, sünd. 11. VII 1862 Miitavis, õppis aa. 1882–86 Tartu ülikoolis ajalugu ja teotses siis aa. 1886—92 Viljandis kohaliku maagümnaasiumi õpetajana ja 1892—1910 Riias »Düna-Zeitung'i« toimetuses, kus ta peatselt sai peatoimetajaks. Ajakirjanikuna kaitsis ta Balti saksluse huve venestamistendentside vastu, esinedes Baltimaade traditsiooniliste eluvormide eestvõitlejana. A. 1910 siirdus ta »Rigaer Tageblatt'i« peatoimetaja kohale, olles sellena tegev kuni a.-ni 1915, mil ta kindralkuberneri korraldusel Siberisse välja saadeti. Sealt a. 1917 tagasi pääsnud, toimetas ta mõnda aega »Dorpater Zeitung'it«, saadeti enamliste võimude korraldusel veebr. 1918 uuesti välja Siberisse ja oli peale sealt tagasijõudmist s. a. kevadel »Rigasche Zeitung'i« juhtivaks toimetajaks kuni Riia vallutamiseni enamlaste poolt jaan. alul 1919. Selle sündmuse mõjul Liibavisse siirdunud, astus S. seal balti landesväärі teenistusse, saades ühtlasi n. n. Balti rahvus-nõukogu liikmeks. Okt. 1919 kutsuti ta »Königsberger Allgemeine Zeitung'i« toimetusliikmeks, mis kohal toimib tänini (1928), olles m. s. ka juhtival kohal koondises »Verein für das Deutschtum im Ausland«. — Oma kutsetööga rööbiti on S. teotsenud Baltimaade ajaloo alal. Tema sulest on selt alalt m. s ilmunud: Der Feldoberst Klaus Kursell u. seine Zeit (Tallinna, 1897), mis puudutab tähtsaid küsimusi Baltimaade XVI a. s. ajaloost. Aus vier Jahrhunderten (koos prof. A. Seraphim'iga, Tall., 1913), Aus Livlands Vorzeit (Leipzig, 1925). Tema suurimaks ajalooliseks teoseks osutub »Geschichte Liv-, Est- u. Kurlands« I–II (Tall., 1895—96, II tr. tiitliga »Livländ. Geschichte...« I–II, Tall., 1897—1904), III-as, Kuramaa ajalugu esitav, köide, on A. Seraphim'ilt (vt.). Teos käsitleb Liivimaa ajalugu sakslaste tulekust alates kuni Vene riigivõimu maksmahakkamiseni. Vastavalt autori veendumustele ja balti-saksa ajalooteaduse traditsioonidele on selles teoses käsitlust leidnud peamiselt valitseva kihi elu ja väline sündmustik, kuna kohalikkude pärisrahvaste saatuse kirjeldus on jäänud tagaplaanile. Seniajani loetavama, uuema ja üksikasjalisema, kuigi kohati pealiskaudse Liivimaa ajaloo esitusena omab teos meiegi ajal teatavat väärtust. Teose sisu on autorilt hiljemini kokkuvõtlikult ja täpsamalt esitatud töis »Geschichte von Livland I« (Gotha, 1906, ulatub kuni a.-ni 1582, sisaldades ka Vana-Liivimaa ajaloo allikate ja kirjanduse lühida ülevaate) ja »Baltische Geschichte im Grundriss« (Tall., 1908, selles leidub ka Baltimaade ajaloo ülevaade Vene ajal). S.-i sulest on peale mainitud tööde ilmunud veel rida ajaloolise sisuga artikleid väljaandeis »Balt. Monatschrift«, »Preuss. Jahrbücher« ja mujal. Tema muist raamatuist mainitagu »Aus der Arbeit eines balt. Journalisten (1892—1910)" (Riia, 1911) ja rida töid viimase aastakümne (1917—27) kohta — Baltimail asudes oli S. mitme kohaliku teadusl. seltsi liige ja sai a. 1894 K. Lamprecht'i soovitusel Leipzigi ülikoolist *dr. phil.* kraadi *sine examine.*

Isikl. j. m. saadud andmed. *T.*

ŠEREMETJEV, Boris Petrovič, sõdur, pärit tähtsast vene aadlisoost, sünd. 25. IV 1652 Kiievis (?), algas võrdlemisi vara sõja- ja politikamehe karjääri. Kui a. 1682 Vene troonile astusid Peeter ja Ivan, nimetati Š. bojaariks. Ta mängis silmapaistvat osa läbirääkimistel Austria ja Poola saatkondadega türgivastase liidu asjus Moskvas aa. 1685—1686, tal olid silmapaistvad teened Poolaga apr. 1686 sõlmitud rahulepingu tegemisel, millega Poola loobus jäädavalt Vene kasuks Kiievist ja ühest Väike-Venemaa osast. Sofia langemise järel ei kaotanud ta Peetri usaldust ja jätkas oma sõjamehe-karjääri, võttes mõnesuguste tagajärgedega osa 1695. ja 1696. a. tatarlaste- ja türklastevastasest sõjast Ukrainas ja Krimmis. Aa. 1697—99 viibis Š. mitmesugustel ülesannetel reisil Austrias, Veneetsias, Roomas ja Maltas. — Š.-i tõsine tõusuaeg kuulub Põhjasõja ajajärku, kus ta rootsivastases sõjategevuses oli tsaarile üheks tähtsamaks abiliseks. Juba Narva piiramisest võttis ta 1700. a. osa Vene irregulaarse ratsaväe juhina, saades okt. lõpul ülesandeks välja minnes Rakvere suunas valvata ja teateid hankida võimalikult Narva alla saadetavate Rootsi abivägede kohta. Š. täitis oma ülesande võrdlemisi nõrgalt ja laskis end Karl XII väe Rakverest edasiminekul 16. XI soodsatelt kaitseseisukohtadelt Pühajõel välja hirmutada. Narva lahingu ajal põgenes ta oma seisukohtadelt ülalpool Narva koske oma ratsaväega üle jõe, kusjuures äge veevool sellest paljud koske kaasa kiskus. Peale Narva lahingut allusid temale Narva lahingus vangi sattunud kindral A. Weide ja A. Golovin'i diviiside jäänused Pihkvas. Siit peale on Š.-i sõjaline tegevus tähtsal määral seotud Eesti- ja Liivimaa ning Ingeri rüüstamise ja vallutamisega (aa. 1701–04). Olles üldse ettevaatlik muutus ta peale Narva lahingut kartlikuks ja äärmiselt tagasihoidlikuks oma tegevuses. Kui kun. Karl peale Väina liini läbimurdmist 1701. a. asus korterisse Lääne-Kuramaale, püüdis Š. tsaari käsul ühes oma poja Mihailoga lüüa Liivimaa vähearvulisi